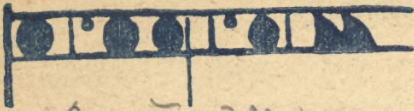


Fby 720

Nr. 3a



26 XII 37

agis.



WYDARZENIA  
SCENERYJNE

Sezon 1937/38

ceda  
20 zł.

Składaj

Twoje Oszczędności

w

**K. K. O.**

powiatu bydgoskiego

Bydgoszcz

Gdańska 10

Telef. 14-32

.....  
PUPILARNA PEWNOŚĆ





# Swój do swego po los do Rzannego

Bydgoszcz, Gdańska 25 — Tel. 33-32  
Kolektura — Specjalny skład wyrobów tytoniowych.

---

---



*Władysław Stoma*  
*Dyrektor Teatru Miejskiego*

*Wykwintne  
obuwie*

*Leo*



Największą zbiornicą oszczędności jest

## **KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI**

**MIASTA BYDGOSZCZY**

w Bydgoszczy, ulica Jagiellońska nr 4.

Telefon 20-06 i 20-07.

### **Sztuka komediopisarska Adama Grzymały-Siedleckiego**

Adam Grzymała-Siedlecki jako komediopisarz ma rozległe koligacje. Rosochate drzewo genealogiczne tego rasowego talentu sięga korzeniem zdrowym poprzez Fredrę, aż w tłuste podglebie czarnoleskie, w jędrną a jurną wesołość Rejowską. Ale z antykwariusza nie ma w Siedleckim nic. Autor „Spadkobiercy” dostał dziedzictwem to, czego inni muszą się w pocie czoła dorabiać: on ma wrodzony ton szczeropolski i humor. Na dziewięć jego sztuk, w ciągu lat dwunastu napisanych, jedna jest tylko kostiumowa, ale i w niej „Król Jegomość” pokazany został na popasie, więc bez dystansu historyzoficznego, bezpośrednio i z ciepłem namacalnym.

Jako komediopisarz jest Siedlecki autorem młodym, dopiero od lat kilkunastu wystawiającym swoje sztuki. Pamiętam tę sensację i rumor, gdy pierwszy raz gruchnęło po Warszawie,

*Smakosze piją tylko*

## **PIWA OKOCIMSKIE**

Reprezentacja w Bydgoszczy

**BROWAR BYDGOSKI**

Telefon 1505.





że znakomity krytyk, wsławiony znawstwem Fredry i Wyspiańskiego, wprowadza się ze swoją „Sublokatorką“ na scenę.

Zjadłszy z teatrem w recenzjach beczkę soli attyckiej, wszedł z nim od razu w zażyłość, jako autor dramatyczny. Cieszą się też hucznie tą „Sublokatorką“, znajdując w niej — jak również w późniejszym nieco „Podatku majątkowym“ odbicie autentycznych radości i kłopotów, kreślonych tą samą ręką, która umiała łączyć wzruszenie z humorem tak samo w teatrze, jak w korespondencjach wojennych o „Cudzie Wisły“ i „Pościęgu za Budiennym“.

„Spadkobierca“ ujawnił to, co w innych sztukach Siedleckiego było mniej widoczne: dramatyczne podłoże jego komediopisarstwa.

Nie przestanę powtarzać, że teatr dopiero wtedy żyje naprawdę, gdy widzowie z aktorami znajdują się w ciągłym związku uczuciowym, gdy próg rampy świetlnej zostaje co sekunda przekroczony od strony sali, gdy publiczność się wciska — niewidzialnie, lecz odczuwalnie — między aktorów, czepia się ich napiętą uwagą, zrasta się z nimi wzruszeniem, powtarza podświadomie ich reakcje, z nimi płacze, śmieje się i żyje. Nie o czym innym marzył i Słowacki, jak o tym właśnie zrealizowanym, namacalnym współzyciu ducha zbiorowego w jednostkach, cudem sztuki do tego wspólnie przysposobionych. O tym najpożądanym momencie, gdy wszyscy czują jak jeden (i to równocześnie!) marzy każdy autor, ale tylko piszącym dla sceny, dane bywa czasami to osiągnąć i naocznie oglądać.

„Spadkobierca“ należy właśnie do tych fenomenów, ciepłem życia łączących scenę z publicznością, która tu nieustannie wywłaszcza aktorów z sytuacji i sama na ich miejsca wchodzi. Zazwyczaj na czołowych sztukach Siedleckiego zaczyna się tak: z początku śmiechy w kątach ust, a potem już salwami wybuchy wesołości świadczą, że teraz każda jednostka rozplywa się w gromadzie spopularyzowana, czyli unarodowiona wzruszeniem. Bo trzeba pamiętać, że nie wszystkie wartościowe, a na-

# Palais de Danse

Najwytworniejszy lokal rozrywkowy w Bydgoszczy.

Codziennie Dancing

z rewiowymi występami pierwszorzędnych artystów.

Bydgoszcz, ul. Marcinkowskiego 4. Tel. 21-25



wet natchnione utwory dostępują przywileju unarodowienia, czyli spopularyzowania. Zdarza się to tylko takim, w których autor pochwyił (i przez to uwiecznił) swoisty rytm zdarzeń w każdym skupisku odrębny. Bo odrębności między narodami uwydatniają się nie tyle w faktach, ile w reagowaniu na nie.

„Spadkobierca“ pod tym względem dziedziczy wielką fortunę: — fortunę sympatii. Bo tak jak w „Zemście“ zawsze oklaskują Polacy moment, kiedy Cześnik dla gościnności łamie dawną nienawiść, tak samo — jak się zdaje — zawsze będą Polacy wybuchowymi oklaskami uchwalać, że dobrze jest, gdy w „Spadkobiercy“ ojciec i syn jedną się przy śpiewie.

U Siedleckiego często bierze za serce jego plemienny rytm. W „Spadkobiercy“ na przykład mazurek o tańcu przed bitwą przewija się bez słów przez całą sztukę po kryjomu. Hasło: „nie dać się!“ — i odzew: — „a na wesoło!“ prawdziwy Polak stosuje przecież instynktownie w każdym niebezpieczeństwie. W dziejach teatru polskiego zostanie na zawsze ten Obierzyński z Samoszków przerobiony z dziedzica na farmera, ale nie na kosmopolitę. Może on po powrocie z obczyzny kaleczyć język ojczysty w ustach, ale zachowa bezwarunkowo mowę wzruszenia, jakże dobitną, gdy poda rękę ziemi pierwej, niż ludziom.

Siedlecki znakomicie wyczuwa, że historia każdego człowieka ma swój legendarny, przedhistoryczny okres. Nawet w lekkich komediach ta przeszłość jest wywoływana i zwiększa żywą wagę postaci scenicznych.

„Włamanie“ z „Panią Ministrową“, napisane w epoce trochę późniejszej, odbiły jej dynamiczność i styl polityczny, z satyrycznym oczywiście zacięciem. A znów „Maman do wzięcia“ z „Ich synową“ przyprowadziły widzów o zawrót głowy i kolki w boku, żywością akcji, brawurowym rozmachem dwojących się, trojących sytuacji, z ich przezabawną irracjonalnością i pełną maestrii akrobatyką.

Wszędzie zaś, — poza wybornym polem do gry zespołowej — role, ponętne dla aktorów i dla publiczności, a wśród nich takie arcyrole, jak Siekierka, ten ekonomiczny odpowiednik karmazyna Cześnika z „Zemsty“. Siekierka z duszą naprawdę anielską i z leżącym na niej (o dziwo!), jak ułał cielskiem rubasznym. Albo ta płocha „matrona“ z „Ich synowej“, zabezpieczona nieśmiertelną głupotą od starości za życia, a na scenie zaasekurowana nawet i od śmierci... Co za typ! Nie powinna schodzić ze sceny w szkole dramatycznej, razem z „nieśmiertelniejszym“ jeszcze od niej samej oficerem z „Maman do wzięcia“, bo na nich, jak na Podstolinie i Birbanckim Fredry można się uczyć anatomii polskiego stylu gry.



**Chcesz mieć piękny włos**

używaj tylko

# **Orient Henna Szampon**

który przez zwykłe mycie  
włos modernizuje i farbuje.

Wszędzie do nabycia.

**Fr. Bogacz, Bydgoszcz, Dworcowa 14**

Kameralny, śmiały a zarazem powściągliwy w rysunku psychologicznym postaci „Czwarty do brydża“ daje miarę możliwości, stojących przed Siedleckim otworem na scenie.

Humanitarna wyrozumiałość, wedle której zło absolutne jest równie rzadkie, jak bezwzględne dobro, góruje jako dominanta nad wszystkim. Niezmienną za to wartość zachowują drobne ułomności i one to, akompaniując sztuce, stabilizują w niej wesołość. Pozwala to aktorom z miejsca się „rozkrochmalić“ i nawiązać od razu ciepły stosunek z publicznością, która będzie się pewno czuła jak w swoim domu na tym przedstawieniu i dozna wzruszeń artystycznych niepostrzeżenie pod chloroformem zabawy.

Siedlecki odmalował charakter Ormianina z precyzją Molierra i po molierowsku zdołał sprowokować wzruszenie wbrew woli słuchaczy, nie odwołując się nigdy wprost do serca ludzkiego i nie sentymentalizując ani przez jedną chwilę. Nowy etap zupełnej dojrzałości talentu otworzył się dla Siedleckiego z tą wyborną komedią.

**Stanisław Miłaszewski.**

## **Każdy smakosz dobrze wie**

że największy wybór zawsze świeżych delikatesów  
znajdzie w najstarszej i najpoważniejszej firmie

**St. Zimoch**

**Bydgoszcz — Niedźwiedzia 7 — Telefon 16-48**

Obsługa fachowa — wykonuje natychmiast zlecenia telefoniczne.



# JAN GOŁĘBIEWSKI

ulica Gdańska 39, róg Sniadeckich

**Zeğarki, zeğary kominkowe**

**Wyroby ze złota i srebra**

**Kryształy, platery**

.....  
WŁASNE WARSZTATY REPARACYJNE.

## „Ormianin z Beyrutu“

W związku z premierą najnowszej sztuki Adama Grzymały-Siedleckiego p. t. „Ormianin z Beyrutu“, granej dotychczas jedynie w Warszawie, podajemy szereg bardzo ciekawych okoliczności, w jakich „Ormianin“ powstał. Autor „Spadkobiercy“ uchodził za komediopisarza, podejmującego tematy pas excellence rodzime, to też sztuka wysnuta całkowicie ze świata egzotycznego, rozgrywającego się aż w Syrii, staje się dla nas prawdziwą sensacją.

„Ormianin z Beyrutu“ jest dla mnie — mówi A. Grzymała-Siedlecki — rodzajem owocobrania z mego pobytu na Kaukazie i poznania tam tych przelicznych ludów, plemion i plemionek, wśród których Ormianie grają niepoślednią rolę. Przebywałem na Kaukazie przed 37 laty, dokąd jeździłem wraz z Janem Augustem Kisielewskim, bezpośrednio po jego triumfach dramatopisarskich („W sieci“ i „Karykaty“).

Na Kaukazie przez 8 miesięcy przebywałem u swojego przyjaciela śp. Władysława Emeryka, syna właściciela kopalni manganu w Cziaturach. W kilka miesięcy po moim z Kaukazu wyjeździe — w Tyflisie, w hotelu, w którym nieraz z Emerykiem przebywałem, zabił on w przystępie niepoczytalności żonę Stanisława Przybyszewskiego, panią Dagny Przybyszewską. Jeszcze z drogi z Warszawy do Tyflisu, jeszcze z samego Tyflisu pisywali oboje kartki do mnie (mam je przechowane) — na kilka minut przed potwornym swym czynem Emeryk skreślił

Czekoladki i wyroby cukiernicze

najsmaczniejsze u **Grey'a**

Firma od 65 lat przodująca w Bydgoszczy.



do mnie list, który mi potem prokurator przesłał — wspomnienia kaukazkie były więc zawsze dla mnie przedtem punktem bolesnym. — I dopiero dziś, gdy — po tylu latach — są one wspomnieniami jakby innego człowieka, mogłem bez ciężaru uczuciowego, ożywić je w sobie, przetworzyć w osoby i zdarzenia, często pół-autentyczne.

Charakter swój Ormianin kaukazki zawdzięcza przede wszystkim swojemu warsztatowi pracy. Pośród ludów rolniczych, wędrowno-pasterskich, albo po prostu — nie dobierając słów: — zbójcekich, jakich na Kaukazie dawniej nie brakowało, Ormianin reprezentował zmonopolizowany typ kupca. W swoistych warunkach kraju handel musi przynosić duże netto, bo kasa kupca ciągle bywała narażona na niespodzianki, które by można nazwać „jednostronnie zainicjonowaną akcją wyrównywania niesprawiedliwości ekonomicznych“. Nigdy Ormianin nie mógł przewidzieć, czy dziś w nocy nie napadną go Kurdowie albo inni Czeceńcy — i nie „wyrównają niesprawiedliwości“. Nic więc dziwnego, że w Ormianinie kaukazkim powstaje żyłka chciwości i przecherstwa. Pomieszane to z południowym temperamentem, z żywością krwi, z nerwowością semicką — wytwarza przedziwny specymen psychologiczny. Dodajmy do tego wpływy wschodnie, jakieś półislamiczne ustosunkowanie się do kobiety, trochę jakby jeszcze haremu w obyczajach, wybujałą zmysłowość, narodową solidarność, poczucie wyższości nad innymi narodami — a będziemy mieli kolor duszy ormiańskiej. Zastanawiała mnie też jedna jeszcze swoista cecha umysłowości ormiańskiej: na pozór inteligencja ospała, ale tylko do pierwszego zetknięcia się z jakimś interesem. I można powiedzieć: Inteligencja ta rośnie proporcjonalnie do stawki w danym interesie. Przy transakcji na sto tysięcy rubli Ormianin jest znacznie mądrzejszy, niż był przy interesie na 50 rubli.

Mojego bohatera, Naskardziana, ulepiłem sobie z kilku moich znajomych cziaturskich. Schodziłem z nimi na warcaby w miejscowej kawiarni. Kawy w tej kawiarni nie można było dostać, było jednak wino miejscowe, podpłomyki i kielbasa z owocami drzewa granatowego (coś strasznego w smaku). Z ich opowiadań nasunął mi się nawet motyw rozwodowy, który użytkowałem w komedii. Autentyczne rysy ma też i czecheniec Jemiel, którego wprowadzam w „Ormianinie z Beyrutu“. Przeszłość miał podobno więcej, niż urozmaiconą. W swojej karierze bywał też klientem policji paryskiej i londyńskiej... Miał nawet pojęcie o różnicach prawa karnego w obu tych krajach.

Tyle autor „Ormianina“. Jak widzimy z jego wynurzeń, komedia miała do rozporządzenia bogaty materiał etniczno-psychologiczny, daleki od wszystkiego, co bywa prezentowane w tematyce naszych komedii.



# R. STENZEL

BYDGOSZCZ <sup>Gdańska 5</sup>  
Dworcowa 75

## *Cukiernia i Kawiarnia*

*poleca znane z swej jakości wyroby cukiernicze*

### **„Walący się dom“ Morozowicz-Szczepkowskiej**

„Walący się dom“ Morozowicz-Szczepkowskiej, charakterystyką środowiska „Rozbitków“ Blizińskiego — sztuki oglądanej na naszej scenie. Jeżeli jednak wierzyć autorce, to i sytuacja przedstawia się bardziej pesymistycznie i środowisko ziemiańskie od czasów Blizińskiego uległo daleko posuniętej degeneracji.

W „Rozbitkach“ na nieodwołalną zagładę skazane zostaje tylko starsze pokolenie klasy ziemiańskiej, w którym zresztą, pomijając szubrawego pieczeniara Kotwicza, tuła się jeszcze jakieś poczucie godności, jakaś uczciwość, jakiś majak rycerskiego gestu, może jakiś ostatni atom idealizmu. Młodszy, jeżeli nie od samego początku sztuki kroczą drogą rzetelności, solidności, pracy, jak Władysław czy Pola, to nawracają na nią w toku akcji, jak Maurycy, lub przynajmniej przed zapadnięciem kurtyny, jak Gabriela. Współczesny Blizińskiemu widz mógł się po przedstawieniu krzepić nadzieją, że dzielni i w gruncie rzeczy dobrzy Maurycowie potrafią przy rozsądnych, trzeźwych Polach umiejętnie zagospodarować pieniędzmi Dzieńdziejyńskich; że ani arystokratyczne fomy i utracjuszostwo, ani śmieszne ambicje parweniuszostwa nie stanowią dla młodego pokolenia nieuniknionego dziedzictwa.

## **A. MARCINIAK Sp. z o. o.**

HURT Bydgoszcz, Długa 6, tel. 13-43 i 28-99 DETAL

Poleca: **Żyrandole elektr. i nowoczesne  
oprawy oświetl. własnego wyrobu!**

**Odbiorniki radiowe** „Elektrit“, „Radio-Union“, „Kosmos“, „Telefunken“ i inne

**Artykuły elektryczne i radiowe**

Szkoło oświetleniowe elektr. i gazowe.

Materiały techniczne.



# MARIAN SUSAŁA

BYDGOSZCZ, STARY RYNEK 19

poleca

Telefon 1128

w wielkim wyborze pończochy,  
rękawiczki, bieliznę damską,  
męską, oraz nowości sezonowe.

Nowi Czarnoskalscy Morozowicz-Szczepkowskiej nie pozwalają nam mieć żadnej otuchy. W walącym się domu Rakuskich, wśród ścian zaciekniętych wilgocią, pod przegniłym belkowaniem sufitu gnieździ się ubóstwo ducha zgoła nie ewangeliczne, indolencja, defetyzm gospodarczy, prymityw kultury, której amplitudę wyznaczają Wallace i bałamuctwa teozofii, materializm w najmizerniejszej formie, wyświechtane frazesowiczostwo, moral insanity, łamanie szczęścia drugich w imię zmurszałych zasad, od których samemu uwalnia się z cyniczną łatwością, bezmiar egoizmu, a przede wszystkim i we wszystkim małość, która nie pozwala nawet na te wszystkie wady zareagować oburzeniem czy współczuciem.

Przypatrzmy się bliżej mieszkańcom walącego się domu, ostatnim reprezentantom starej szlachecko-ziemiańskiej tradycji. Oto głowa rodziny, stary Rakuski, gospodarz z przypadku urodzenia się i z prawnego dziedzictwa. Psychicznym znów dziedzictwem przeszła nań finansowa nieopatrność i szlachecki konserwatyzm, któremu wszelkie inwestycje są wstrętne. Z latami finansowa nieopatrność przeszła w skąpstwo. Rakuski sprzedaje place, a otrzymaną gotówkę dusi pod siennikiem. Przeboleć nie może, że coś tam kiedyś stracił na jakiejś państwowej pożyczce. O podniesieniu gospodarstwa mowy nie ma — „przecież tutaj rolne gospodarstwo nic nie daje“ — tym bar-

Restauracja i

## Hotel Gelhorn

przy Dworcu

Tu stołuje się i mieszka  
WP. dobrze i tanio!

Proszę się przekonać!



dziej o remoncie domu, w którym wilgoć rozsadza mury i przezera belki. Żyje się tym, co przyniesie ogród, kurnik i pole. Dzieci, które żyją wciąż na ojcowskim chlebie, muszą własnym przemysłem starać się o ubranie. Córka Ludwika, po raz nie wiadomo, który przerabia stare matczyne suknie. Rakuski nie poczuwając się do obowiązków względem dzieci, czuje się w prawie samowolnego rozrządzenia ich losem. Nie dopuścił do małżeństwa młodszej córki z oficerem — gdzieżby Rakuska mogła wyjść za syna restauratora! Ta dbałość o splendor rodu nie przeszkodzi mu jednak później samemu ożenić się z pielęgniarzką, szcwaną wydrą, intrygantką, lecącą na pieniądze starucha i oczywiście plebejką nie tylko z pochodzenia, lecz z duszy.

Syn Janek pod wieloma względami przypomina ojca. Ten czterdziestoletni bęcwał, nie myśląc się zajmować gospodarstwem, aby — jak powiada — ojciec kładł pieniądze do kieszeni, handluje truskawkami z dworskiego ogrodu. W ten sposób zdobywa pieniądze na eleganckie ubranie — siostra chodził omal w lachmanach, — na brydża i kino w pobliskim mieście. Cały spryt obraca na ułowienie posażnej panny, którą sumiennie zdradza przed ślubem z wiejskimi dziewczuchami i miejskimi damami. Że posażna panna jest „plebejką“ nie przeszkadza mu wcale, choć podobnie, jak ojciec, nie mógł siostrze darować, że uczuciem obdarzyła syna restauratora. W całym tym zresztą spryciarstwie i cynizmie tkwi pewien infantylizm, który sprawi, że pozostanie on przez całe życie „Jankiem“, jak go w spisie osób nazwała autorka; nigdy nie wyrośnie na męskiego Jana.

Zestarzałą dziewczynką jest również jego siostra Ludwika; psychiczna galareta, umysłowość zmętniała od oparów bałamutnej teozofii. Jej dobroć jest dobrocią ślamazarności, niedorajstwa. Ludwika potrafi się na śmierć zamartwić przy chorym ojcu, potrafi z pokorą i poświęceniem cierpieć jego grubiaństwo i bezwzględny egoizm, spędzać przy nim bezsenne noce, ale nie przedsięwzięcie najprymitywniejszych zarządzeń, któreby zapewniły choremu spokój.

Więcej niewątpliwie energii wykazała młodsza siostra Helena, która dopuściwszy do zerwania swego małżeństwa, w kilka lat po tym fackie w spóźnionym przypływie samodzielności wyrwała się z domu, aby wegetować w mieście na dwustuzłotowej posadce. Dzięki potężnej dozie dziedzicznego widać w tej rodzinie egoizmu, potrafi może wyprocesować na ojcu należną jej przy podziale część majątku, lecz nie wiemy, czy pomysł otwarcia przez nią biura parcelacyjnego, nie jest jednym z tych pomysłów świetnego interesu, jakie tak łatwo przychodzi wytrząsnąć bratu Jankowi. W każdym razie kapitał ten będzie zużyty wyłącznie egoistycznie, twórczej roli społecznej nie spełni żadnej.

Jedynym człowiekiem, który może sympatię pozyskać jest



**Restauracja**

Telefon 18-14

**Prima**

**Bydgoszcz**

Dworcowa 24

---

**Wytworny lokal nocny  
- Orkiestra salonowa -**

---

**Otwarty do rana.**

**Niskie ceny.**

szwagier Rakuskiego, Barski. Uczony, mieszkający od dawna w Paryżu, zerwał właściwie wszystkie związki z sferą, z której pochodzi i ziemią, na której się narodził. Przyjechał, aby dać ostateczny formalny wyraz temu zerwaniu — sprzedać posiadany w sąsiedztwie Rakuskiego folwark. Barski, znający stosunki na zachodzie Europy, dostrzegający z łatwością różnicę między kulturalnym i ekonomicznym stanem wsi polskiej a francuskiej, czy niemieckiej, obcy chciwej spekulacji swych kuzynów, wywiódłszy teoretycznie, że ziemia powinna iść we właściwe ręce tych, którzy będą na niej pracować, postanawia rozparcelować swój folwark między chłopów.

Wszyscy więc przedstawiciele klasy wiejskiej opuszczają ziemię, na której pracować nie umieją. Ich dalsze losy mało nas obchodzą. Z wyjątkiem Barskiego, który jak powiedzieliśmy, stoi poza całą tą sferą, nie wniosą oni żadnych wartości w życie i nie nabędą żadnych. Bardziej interesującym byłby problem, czego dokonają, ci którzy na tę ziemię przyjdą. Oczywiście nie mieszczuchy, które sobie na gruntach Rakuskich postawią weekendowe domki, lecz chłopci, między których rozparceluje swój folwark Barski.

Byłoby zbyt pesymistycznym upatrywać przedstawiciela tych chłopów w fernalu Wawrzyńcu. Wolimy przypuszczać, że jego aspołeczny egoizm i złodziejskie tendencje, to wpływ „kultury“ dworskiej. Nie sądzimy, by autorka przez postać Wawrzyńca chciała nam nakreślić przyszłość chłopską równie ciemną, jak wiejską aktualność. Stosunek autorki do problemu społecznego i ekonomicznego nie jest właściwie ani optymistyczny, ani pesymistyczny. Wyczerpuje się w dramatycznej charakterystyce pewnej sfery społecznej. Wylaniające się stąd zagadnienie czeka teoretycznego czy praktycznego rozwiązania, skłania do dyskusji czy poczynañ, ale to musi dziać się już poza ramami teatru.

**Stefan Essmanowski.**



## **NAJBLIŻSZE PREMIERY:**

### **W dziale dramatu**

1. Adam Grzymała-Siedlecki

## **Ormianin z Beyrutu**

Komedia w 3 aktach

2. Maria Morozowicz-Szczepkowska

## **Walący się dom**

Sztuka w 3 aktach

3. Al. hr. Fredro

## **Pan Jowialski**

Komedia w 4 aktach

w dalszym planie

## **Lato w Nohant**

J. Iwaszkiewicza

oraz najnowsza komedia R. Niewiarowicza (tytuł jeszcze nie ustalony)

### **W dziale muzycznym**

1. Najnowsza operetka Pawła Abrahama

## **Roxy i jej drużyna**

(Pra - premiera)

2. J. Gilberta

## **Dama w gronostajach**

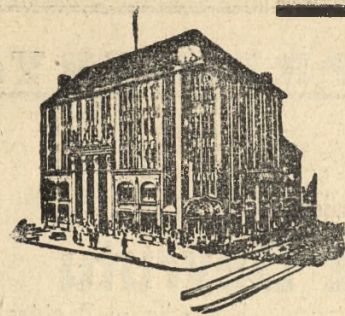
3. Dostala

## **Clivia**

4. J. Straussa

## **Tysiąc nocy i jedna**





Jedwabie — Wełna — Konfekcja damska  
Strój-Konfekcja męska

GALANTERIA - OBUWIE

**Be De Te**  
BYDGOSKI DOM TOWAROWY

Gdańska 15 BYDGOSZCZ Tel. 3354 i 3017

Ryszard Ruzkowski

# Jadzia wdowa

Krotchwila w 3-ch aktach

OSOBY:

Jadwiga, wdowa . . . . .	Hanna Brochocka
Hortenzja . . . . .	Helena Czechowska
Eufemia . . . . .	Natalia Morozowiczowa
Adolf, brat Jadwigi . . . . .	Zygmunt Rewkowski
Krzysztof . . . . .	Seweryn Butrym
Barbara, jego żona . . . . .	Antonina Podgórska
Melania, ich córka . . . . .	Maria Arczyńska
Mieczysław . . . . .	Lucjan Dytrych
Bolesław . . . . .	Mieczysław Serwiński

Feliks . . . . .	Ryszard Kierczyński
Gawatecki . . . . .	Stefan Drewicz
Licki, spekulant . . . . .	* * *
Doktor Koss . . . . .	Stefan Lochmann
Piszczalski . . . . .	Jan Leśniowski
Józef . . . . .	Zbigniew Starża
Antosia . . . . .	* * *
Klusocki . . . . .	* * *
Basiński . . . . .	* * *

Rzecz dzieje się w miasteczku blisko Lwowa, w mieszkaniu Jadwigi.

Reżyser:

**Kazimierz Korecki**

Dekoracje:

**Jan Hawrylkiewicz**

PROSZKI  
MIGRENO-NERVOSIN®  
**Kogutek**  
ZASTOSOWANIE:  
GRYPA, PRZEZIĘBIENIE  
BÓLE GŁOWY, ZĘBÓW i t.p.  
JADAJĄC ORYGINALNYCH PROSZKÓW EN TAB 1. „KOGUTKIEM”  
PATRZĄCIE „JAKIE PROSZKI WAM DAJA”  
GDYŻ SA JUŻ NAŚLADOWNICTWA  
ORYGINALNE PROSZKI „MIGRENO-NERVOSIN” z KOGUTKIEM  
SA TYLKO JEDNE  
PROSZKI „MIGRENO-NERVOSIN” SA TEŻ I W TABLETKACH

BOLE  
reumatyczne  
i artretyczne  
NAJWIĘCEJ DOKUCZAJĄ PODCZAS  
ZIMNA I  
NIEPOGODY  
MAŚC PRZECIWI-  
REUMATYCZNA  
**OSMOGEN**  
GASECKIEGO  
PEŁN PRZECIWI-  
REUMATYCZNY  
DO KĄPIELI „OSMOGEN”  
KOJA TE BOLE.

Jak Cię widzą — tak Cię piszą!

Odzież zimową czyści chemicznie i farbuje  
najlepiej

**BARWA** właśc. S. Kalamajski

Gdańska 27 BYDGOSZCZ Gdańska 27



**Najnowsze modele radioodbiorników na rok 1937-38  
oraz ostatnie nowości żyrandoli i lamp nocnych**  
po cenach konkurencyjnych poleca:

**P. MICHAŁSKI**

ZAKŁAD ELEKTRO — RADIOTECHNICZNY

Telefon 32-07      **BYDGOSZCZ**      Gdańska 39

Wykonuje również wszelkiego rodzaju instalacje jak: siły, światła  
radia itd., oraz naprawy w zakres wchodzące.



*Helena Czechowska*



*Hanka Brochocka*

*Na dobrą kawę i wysmienite ciastka  
lub najlepszej jakości potrawy i napoje  
tylko do*

RESTAURACJI I CUKIERNI

**BERENDT**

właśc. J. Dawidowski

**Bydgoszcz, Dworcowa 6, telefon 10-90.**



Najnowsze modele radioodbiorników

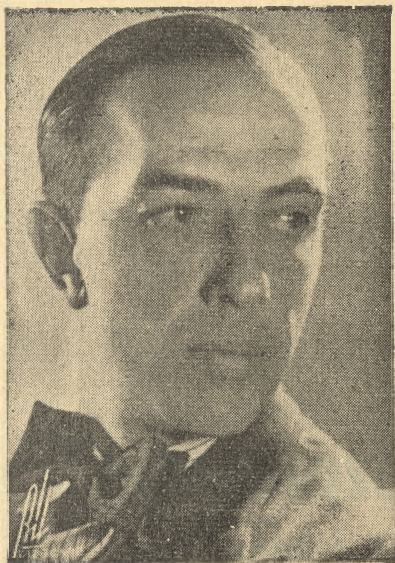
**KOSMOS - ELEKTRIT - TELEFUNKEN - UNION**  
oraz żyrandoli i lamp

poleca

**„RADIOFON“** właściciel  
Roman Śmierniak

Bydgoszcz, ul. Gdańska 1.

Telefon 33-96.



*Kazimierz Korecki*



*Ryszard Kierczyński*

PIERWSZORZĘDNY ZAKŁAD KRAWIECKI

**IGNACY KOWALCZYK**

Umundurowanie i mody męskie

Wielki wybór materiałów stale na składzie.

Przyjmuje asygnaty Spółdzielni „KREDYT”.

**Bydgoszcz, Śniadeckich 13, tel. 1844**



Krakowskie Towarzystwo Ubezpieczeń

# „FLORJANKA”

”

Spółka Akcyjna w Krakowie

Agencja w Bydgoszczy — O. Jende  
Jagiellońska 4 — Telefon 33-65



## Przyjmuje ubezpieczenia

w następujących działach:

Od pożaru, pioruna i eksplozji —  
od gradobicia — od kradzieży  
z włamaniem i rabunku — od  
następstw wypadków — od  
odpowiedzialności cywilnej  
i samochodów od szkód.



## „Podbipięta“

Po teatrze jeszcze na godzinę na dobre zakąski  
i dobrze pielęgnowane napoje

do Restauracji „Podbipięta“

zaprasza **Leonard Rose**

Lokal otwarty do rana. Bydgoszcz, Gdańska 19, tel. 34-65



*Maria Arczyńska*



*Jan Leśniowski*

## Nowo otwarty skład obuwia

*Joanna Lampkowska*

**BYDGOSZCZ, ul. MAGDZIŃSKIEGO 2**

(dawniej ul. Kościelna) – nar. ul. Jana Kazimierza

POLECA:

**O B U W I E**

wszelkiego rodzaju po cenach specjalnie obniżonych.



HOTEL I RESTAURACJA  
**Gastronomia**

Tel. 3340

właśc. *H. Katorski*

Tel. 3841

Magazyn Gorsetów

**MARIA KASPROWICZ**

dawn. W. G. Neumann

***Bydgoszcz, ul. Gdańska nr 27.***

Gorsety, biustonosze, bielizna. — Gorsety na miarę.

**C. BEHREND & Co.**

BYDGOSZCZ

**Kawa — Herbata — Kakao.  
Towary kolonialne. Wina-Likiery.**

Bezpośredni import z krajów produkujących. Hurtowa palarnia kawy i pakownia herbaty. Generalne zastępstwo firmy „Kosma“ T. A. Gdańsk.

**Gdańska 23. Telefon 33-23**

**MARIA HIRSZ-LANGEROWA**

TEL. 10-96

BYDGOSZCZ

GDAŃSKA 33

***Wykwintna galanteria męska***

Polecamy również bogato zaopatrzone działy:

**Pończochy damskie, rękawiczki, ostatnie modele torebek**



## Dywany - Chodniki - Firany

poleca w wielkim wyborze po cenach najniższych

# „**DEKORA**”

GDĄSKA 22. TELEFON 32-26.

Zał. 1843 r.

Zał. 1843 r.

# C. Siebert

właśc. W. Jarinowa

**BYDGOSZCZ**

ul. Gdańska 1-3

Telefon nr 12-26

najstarszy magazyn na miejscu

poleca:

Bielizne damską i męską,  
trykotaże, artykuły dziecięce  
i towary galanteryjne

## Książki szkolne do wszystkich szkół

Mapy i atlasy dla uczniów, mapy ściennie klasowe i globusy, wszelkie przybory szkolne (zeszyty, bruliony, bloki, farbki), wszelkie artykuły biurowe  
polecają

**Księgarnie i**  
**składy papieru Stanisława Jankowskiego**

BYDGOSZCZ

*Centrala*

*Fila*

*Fila*

Gdańska 51, tel. 33-67

Długa 76

Wielki Rynek 6

Dostawy do biur i szkół. Odsprzedawcom udzielam od wszystkich art. piśmiennych rabat hurtowy.



# JERZY KARLIŃSKI

BYDGOSZCZ, Plac Wolności 1

poleca

Włóczki - Wełny

„Trójkąt w kole“

## » LUKULLUS «

poleca swe

**smaczne i odżywcze**

**czekolady, cukry i kakao.**

Filie i reprezentacje w wszystkich większych miastach Polski.

BŁAWATY-JEDWABIE  
FIRANY

Czesław  
**Borys**  
PLAC TEATRALNY 4

Tel. 37-08 i 31-34



# SALON MÓD

POLECA

NAJNOWSZE MODELE DAMSKICH KAPELUSZY

Waleria Hinkelowa

Bydgoszcz, ul. Dworcowa 9.

MODNE

garsonki — swetry — pulowerki itp.

roszelką białą i niebieską, oraz pończochy i rękawiczki

wykonane fachowo i solidnie z najlepszej tkaniny

PRACOWNIA TRYKOTARSKA

**JADWIGI BUKOWSKIEJ**

*Bydgoszcz, ulica Śniadeckich nr 2.*

NAJMODNIEJSZY

NAJWYTWORNIEJSZY

Lokal rozrywkowy „**CARIOCA**”

Bydgoszcz, ulica Pomorska nr 19 — telefon 29-33.

Codziennie od godziny 21,00 dancing połączony z programem artystycznym, przy udziale pierwszorzędnych sił.

Bufet zaopatrzone w trunki krajowe i zagraniczne oraz dobrze pielęgnowane wina.

**ADAM MIKOŁAJSKI**

Zakład Krawiecki

Wykwintnej Garderoby damskiej i męskiej  
oraz poszycia futer

Obfity wybór materiałów krajowych  
i zagranicznych stale na składzie

**BYDGOSZCZ, Pomorska 7**

Tel. 1444

(w pobliżu Gdańskiej i Dworcowej)

Tel. 1444



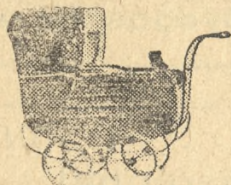
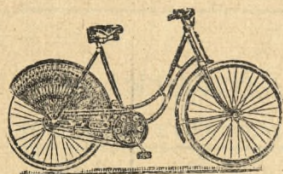
W piątek, 31 grudnia 1937 r. o godz. 20-ej i 23-ej

## REWIA SYLWESTROWA

**A. Wasielewski**

**BYDGOSZCZ**

Dworcowa nr 41,  
tel. 1047



„Polonia“

Rowery - Wózki dziecięce - Maszyny do szycia  
Wielki wybór. Niskie ceny.

W Ilustr. Kurierze Codz. znajdujemy nast. „Zygzaki“

## Wata i darmochy

W jednym z stołecznych teatrów na sztuce, padłej od pierwszego premierowego obstrzału, zauważyłem na dziesiątym przedstawieniu tłumy przedziwnej publiczności, zapelniającej szczelnie amfiteatr.

Była to klasyczna „wata“, używana przez dyrekcję teatru w tragicznych momentach, gdy sztuka zawiodła, a zdjęć jej z afisza nie można, gdyż następna nie przygotowana jeszcze dostatecznie.

Z czego składa się teatralna wata?

E  
L  
E  
G  
A  
N  
C  
J  
A

T  
A  
N  
I  
O  
Ś  
Ć

T  
R  
W  
A  
Ł  
O  
Ś  
Ć

3 FILARY

pończoszek i skarpetek

„NEGRITA“

Adolf Kebsz, Spółka Akcyjna

Łódź, ulica Sienkiewicza nr 65.



Ze znajomych artystów, ich rodzin, z zawodowych kartkowiczów i różnych osób, które dostały się do teatru na przedstawienie z szczęśliwego przypadku.

Przed próżną widownią nie można grać i tylko w tych momentach użycie waty jest usprawiedliwione.

Dziwne rzeczy natomiast dzieją się ze składem publiczności, korzystającej z bezpłatnych wejść w teatrze. Widywałem często na premierach wysoce intelektualnych sztuk wśród czerni smokingów i jasności dekoltów skromne perkaliki pracowników domowych, spędzających wieczór w towarzystwie szarych żołnierzyków, zrozpaczonych usadowieniem się w pierwszych rzędach.

Jak wiadomo, dyrekcje teatralne rezerwują kilkanaście foteli dla przeróżnych instytucyj. Niestety przedstawiciele ich mają często poważniejsze zajęcia, niżli teatr, a jako ludzie gołębiego serca i niezwyklej uprzejmości, ustępują swe miejsca domowemu zespołowi i przyjaciółom.

Dochodzą nas jednak wieści, iż poza ustaloną ilością bezpłatnych miejsc dyrekcje teatrów i kin ofiarowywać muszą nadliczbowo dziennie od 50 do 300 miejsc na swe przedstawienia przeróżnym intruzom.

Do najprzykrzejszych obowiązków sekretarzy teatrów należy opędzanie się przed natręctwem nieśmiertelnych kartkowiczów. Do walki z nimi próbowano już różnych środków, lecz niestety wszystkie zawiodły.

Tysiące ludzi w Polsce wie o tym, iż musi zapłacić za swoje buty, za obiad lub czarną kawę, nie chce jednak domyślić się, iż za duchowy pokarm należy również płacić!

**Original Rekord**

Rower najwyższej jakości

Łąwały  
elegancki  
o lekkim biegu

Sprzedaż hurtowa: Hurt. Rowerów Willy Fahr, Bydgoszcz

X Do nabycia w składach branzowych X



# A. Nozdrzykowski

BYDGOSZCZ, UL. MOSTOWA 6 - TEL. 3192

*Największy specj. magazyn  
galanterii męskiej - kapeluszy i płaszczu*

poleca stale **nowości** w niezrównanym  
wyborze i po najniższych cenach.

Wśród tych kartkowych maniaków zdarzają się ludzie za-  
możni, często nawet kamienicznicy, lub dobrze płatni dygni-  
tarze.

Niektórym osobnikom wydaje się, iż skoro się raz w życiu  
kąpali w polskim morzu z Jaraczem, lub pili koktail na wy-  
cieczce do Kopenhagi ze Szczepańską, to należy im się za to do-  
żywotnie miejsce w teatrze!

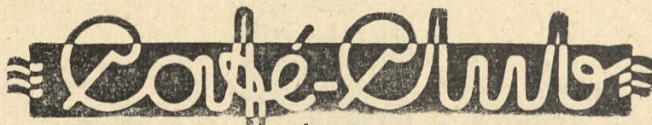
Nienormalne stosunki zmusiły nawet władze do ingerencji  
w tej sprawie. I tak ministerstwo spraw wewn. wydało okólnik,  
określający dokładnie ilość bezpłatnych miejsc, oraz organów  
administracyjnych, którym przysługują bezpłatne miejsca w lo-  
kalach rozrywkowych. Również magistrat m. Krakowa określił,  
iż najwyższa liczba bezpłatnych biletów wydawanych w ciągu  
miesiąca nie może przekroczyć połowy ilości miejsc w sali,  
tj. od 200 do 500.

Tymczasem dyrekcje teatrów i kin szturmowane są niemal  
codziennie telefonicznie i osobiście przez rozmaite instytucje,  
żądające po kilkaset bezpłatnych miejsc dziennie.

Czy taka filantropia z cudzej kieszeni harmonizuje z etyką  
obywatelską?

Czy nie należałoby wpoić nareszcie przekonania nie tylko  
w młodzież, ale i w różnorodne sfery naszych kacyków, iż ża-  
den teatr, ani rozrywkowe przedsiębiorstwo nie może utrzymać  
swego budżetu li tylko na darmosze i wacie!

## Cukiernia - Kawiarnia



właściciel: JÓZEF TYBOROWICZ

Gdańska 22, telefon 23-70

Pierwszorzędny lokal towarzyski

Poleca ciastka i kawę dla najwybredniejszych smakoszy.



**J. J. GOERDEL**

**1811 125 1936**

właśc. EDMUND MATECKI  
Bydgoszcz - Długa 10 - Tel. 3014

Najstarszy Hurtowy Handel Win i Spirytualii

Specjalność: **WINA WĘGIERSKIE**

*Winiarnia - Drobiarnia*

ZAPRZYSIĘŻONY DOSTAWCA WIN MSZALNYCH.

FABRYKA:

**LIKIERU, KONIAKU, RUMU, ARAKU.**

*Własne składy wolno-cłowe.*

NAJWIĘKSZY DOM DELIKATESÓW

**BENON JAGŁA**

BYDGOSZCZ, PLAC TEATRALNY, TEL. 14-62

Poleca największy wybór:

delikatesów, win i wódek krajowych i zagranicznych.

**Drób - dziczyzna.**



Pierwszorzędny Zakład Fryzjerski

DLA PAŃ I PANÓW  
Trwała i wodna ondulacja

**ROMAN FORMANOWSKI**

Mostowa 12, tel. 38-56

Wielki wybór kosmetyków i perfumerii

„Eau de Lavande“

*jest niedościgniona*

do nabycia tylko

w DROGERII POD „ŁABĘDZIEM“

Bydgoszcz, ulica Gdańska nr 5.

Telefon 38-29.



Zakłady Przemysłowe Romana Żurowskiego

„Leszczków”



Bydgoszcz, Gdańska 20a, telefon 29-19.

Zapraszamy uprzejmie JWP. do łaskawego obejrzenia wytwornych samodziałów wyrabianych na wzór angielski, w oryginalnych barwach i deseniach.

Doskonale na płaszcze, ubrania, kostlummy, zarówno dla Pań jak i dla Panów

## **Bielskie WYROBY Sukienne**

**Podszewki krawieckie** poleca

**Stanisław Ziętak**

Bydgoszcz, ul. Dworcowa 9, I. piętro, Tel. 28-57.

Przyjmujemy asygnaty Spółdzielni „Kredyt”.

## **Grajcie**

wszyscy w obywatelskiej kolekturze

# **KAPTURKIEWICZA**

Sp. z o. o.

PLAC TEATRALNY

TELEFON 30-63.

Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. Bydgoszcz, ul. Poznańska 12-14.